

TIBBIYOT OLIY O'QUV YURTLARIDA INGLIZ TILI O'QITISHDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENSIYANI METODIK TAKOMILLASHTIRISH TEXNOLOGIYALARI

Axmedova Dilnoza

*Qo'qon davlat pedagogika instituti
tayanch doktranti*

Annotatsiya: Ushbu maqolada tibbiyot oliy o'quv yurtlarida, bo'lajak shifokorlarni kasbiy kompetensiyani rivojlantirish usullari tibbiy ta'lim, metodik ta'minotning qiyosiy tahlili, pedagogik kategoriyalar, tibbiyot xodimlarining kasbiy fazilatlari, tibbiy ta'limning semantik mazmuni, sog'liqni saqlash jarayoniga ta'sir etuvchi omillar, tibbiyot ta'limida pedagogikaning ahamiyati. Tibbiy ta'lim jarayonida ta'lim, masofaviy ta'limning vazifalari, tadqiqot natijalarining eksperimental natijalarini tahlil qilish ko'rsatilgan Ixtisoslashtirilgan tilni o'qitish/o'rganish jarayoni asosan madaniyatlararo muloqotning doimiy global rivojlanishi natijasida kasbiy yo'nalishga ega bo'lgan muloqot qobiliyatlariga qaratilgan; universitet o'quv dasturini modernizatsiya qilish tendentsiyalari; tilni baholashni o'qitish/ta'limni optimallashtirish; universitetlarda o'qitish/o'qitish metodologiyasini to'g'ri boshqarish. Ushbu tadqiqot, asosan, rivojlanayotgan mamlakatlarda tibbiyotni o'rganayotgan talabalarda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish orqali ingliz tilini o'zlashtirishning muhimligini, shuningdek, ESP o'qituvchilarining roli va ular olib boradigan o'quv kurslarini tavsiflaydi.

Kalit so'zlar: pedagogika, kasbiy kompetensiya, tibbiyot, bo'lajak shifokorlar, metodik.

Kirish.

So'nggi yillarda mamlakatimizda tibbiy ta'lim sohasini isloh qilish, tibbiy ta'lim sifatini yangi bosqichga ko'tarish, bo'lajak shifokorlarning malakasini oshirishning zamonaviy mexanizmlarini joriy etish, tibbiy ta'limni yangilash bo'yicha huquqiy-me'yoriy baza yaratildi. xalqaro tajriba asosida zamonaviy tibbiy adabiyotlar resurslari. "Uzluksiz ta'lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta'lim xizmatlari salohiyatini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish" tibbiyot ta'limi sohasidagi ustuvor yo'nalishlar etib belgilandi. O'zbekistonda qabul qilingan me'yoriy-huquqiy hujjatlar so'nggi yillarda oliy ta'limni, ayniqsa, tibbiyotni isloh qilishga qaratilgan ta'lim sohasida jiddiy o'zgarishlar amalga oshirildi. O'zbekistonning Boloniya jarayoniga bosqichma-bosqich qo'shilishi yo'lida mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida mobillikni tashkil etish, texnik salohiyatni oshirish, shuningdek, xalqaro standartlar va talablar doirasida o'quv-uslubiy ta'minotni yaratishga qaratilgan qator vazifalar qo'yilmoqda. 2017–2018-yillardan boshlab O'zbekistonda tibbiyot oliy ta'limini isloh qilish jarayonida o'quv yilida 7 yillik bakalavr darajasi qisqartirildi va a sifatida Natijada kasb-hunar ta'limi uchun 6 yillik ta'lim yo'lga qo'yildi. Natijada, ijtimoiy-iqtisodiy fanlar bloki edi sezilarli darajada

kamaydi, chunki kasbiy fanlar bloki kengaytirildi. Albatta, bu chora-tadbirlar mutaxassislik bo'yicha fanlar sifatini oshirishga, fanlar sifatini oshirishga qaratilgan edi. Tibbiyot yo'nalishi bo'yicha bitiruvchilar. Gumanitar fanlarni o'qitish, shu jumladan Ingliz tili sezilarli darajada kamaydi. Shu munosabat bilan ingliz tilini o'rgatishda tibbiyot universitetida faoliyatga yangi yondashuvlarni talab qila boshladi bu esa samaraliroq va qisqa vaqt ichida. "O'zbekistonda ta'lim va fan rivojlanishining hozirgi bosqichi tanlangan mutaxassislik doirasida ingliz tilini o'qitishning yanada samarali usullarini talab qiladi.

Bugungi kunda ijtimoiy, madaniy, iqtisodiy, siyosiy hayotimizning deyarli barcha sohalarida mavjud bo'lgan xalqaro til sifatida ingliz tili madaniyatlararo muloqotning jadal o'sishi va rivojlanishi tufayli dunyo notiqlikni o'rgatish maqsadini takomillashtirishni talab qilmoqda. talabalarning kommunikativ qobiliyatlari, talabalar o'z fikrlarini o'z-o'zidan ifoda eta olishlari va hayot tajribasida tildan qanday foydalanishni o'rganishlari uchun.. Hozirgi kunda ko'plab o'qituvchilar shunday fikrga qo'shiladilar. Boshqasini o'zlashtirmasdan kommunikativ kompetentsiyani o'zlashtirish deyarli mumkin emas to'g'ri talaffuz, grammatika qoidalari, so'z boyligi, tushunish va ravonlik kabi ikkinchi til ko'nikmalari. Ammo, afsuski, bugungi kunda talabalar bu ko'nikmalarga kamroq e'tibor berishadi, chunki ular o'zlarini bu harakat qanday amalga oshirilganligidan oldin aniq ko'rsatish qobiliyatini hisobga olishadi. Va shunga qaramay, achinarlisi shundaki, talabalar yakuniy natijaga e'tibor berishadi (bu holda aloqa kompetentsiyasini egallash) va bu o'rganish jarayonining to'g'ri rivojlanishidan ko'ra muhimroqdir. Talabalar yozishlari, o'qishlari, grammatikani o'rganishlari yoki alohida tinglashlari mumkin, lekin ular o'zlari gapira olmaydilar, shuning uchun nutqni o'rgatish ko'proq e'tiborga olinishi kerak. Muloqot qilishni bilishning aynan shu talabi ko'pincha talabalarning o'z bilimlarini ish yoki ijtimoiy hayotda qo'llash istagi bilan belgilanadi.

Tadqiqot maqsadi

Bugungi kunda inson faoliyatining asosiy yo'nalishlari shu faoliyatdan ko'zda tutilgan maqsadlarni to'liq amalga oshirish imkoniyatini beruvchi yaxlit tizimga, ta'limning yangi turini tadbiiq etishga qaratilmoqda. Shu nuqtai nazardan tibbiy ta'lim sohasida ham so'nggi yillarda besh yilda tibbiy ta'limga pedagogikaning yangi sohalarini, ya'ni ixtisosliklarga xos bo'lgan sohalarini kirib kelmoqda. Bugungi kunda tibbiy ta'lim jarayonini yosh avlodga berishda keksa avlod tomonidan yangi bilimlarni o'rgatish hamda o'z bilim va tajribalarini o'sib kelayotgan avlodga o'rgatishdan iborat ekanligini anglagan holda, bu jarayonda, asosan, inson hayoti uchun zarur axborotlarni avloddan avlodga yetkazish orqali amalga oshiriladi. Tibbiy ta'limda "Shaxs" muammosini umumiy ilmiy muammo sifatida ilgari surish tibbiy ta'lim sohasidagi munosabatlarni tubdan o'zgartiradi, ular orasida bugun tibbiyotga kirib kelayotgan tibbiyot pedagogikasini alohida ta'kidlash zarur. Tibbiy ta'lim tizimida "Tibbiyot pedagogikasi" mazmunini M.Kadirova tadqiq etgan bo'lib, u tadqiqotlari davomida Tibbiyot pedagogikasiga quydagicha ta'rif beradi: Tibbiyot pedagogikasi - bo'lajak shifokorlarni o'qitish jarayonida mutaxassislik fanlarining integratsiyasi orqali noan'anaviy usullarini faol ravishda ishlab chiqayotgan ilmiy bilim va amaliyot sohasidir deb tadqiq etgan.

Tibbiy ta'lim jarayonida kasbiy kompetensiyani rivojlantirish jarayonining nazariy va uslubiy asoslarini yoritish; tibbiyot jarayonida bo'lajak shifokorlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning uslubiy ta'minotining qiyosiy tahlilini aniqlash.

ta'lim; tibbiy ta'lim jarayonida bo'lajak shifokorlarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik modelini ishlab chiqish; bo'lajak shifokorlarning kasbiy malakasini metodik ta'minlashni rivojlantirishga xizmat qiladigan pedagogik shart-sharoitlarni asoslash va amaliy sinovdan o'tkazish.

tibbiy ta'lim; tibbiy ta'lim ta'lim jarayonida kasbiy kompetensiyani rivojlantirish komponentlari faoliyatini takomillashtirishga qaratilgan uslubiy tavsiyalarni ishlab chiqish sifatida belgilandi.

K.D.Ushinskiy o'zining tadqiqotlarida mahoratli shifokor va tajribali o'qituvchi faoliyatida pedagogika va tibbiyot o'rtasidagi o'xshashlikni tahlil qiladi. "Bemorni davolashda shifokor tabiatga yordam beradi, xuddi shu tarzda ustoz talabaga ta'lim olishda uchraydigan qiyinchiliklarni anglashga yordam berishi kerak, o'rgatish uchun emas balki o'rganishi uchun yordam berishi kerak" deya ta'kidlaydi. K.D.Ushinskiy "agar pedagogika insonni har tomonlama tarbiyalamoqchi bo'lsa, u avval uni har tomonlama bilishi kerak" deydi. Tibbiy ta'limda kasbiy faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari deb quydagilarni belgiladi: Birinchidan, uning mutaxassislik xususiyatiga ega ekanligida va kasbiy faoliyatning mazmuni bilan o'z egallagan sohasiga kirisha olishida. Bundan tashqari, deyarli bo'lajak shifokor hech bir ijtimoiy faoliyati uning ta'siridan tashqarida bo'lmaydi. O'zi yolg'iz qolganda ham, inson o'zining kasbiy faoliyatning ta'sirida o'ylaydi va harakat qiladi. Ikkinchidan, bo'lajak shifokorning kasbiy faoliyati uning ongi, hissi, irodasida ham namoyon bo'lib, uni o'z sohasiga doir qarorlar qabul qilishiga ta'sir ko'rsatadi. Uchinchidan, kasbiy faoliyat shaxsning dunyoqarash darajasiga, shaxsiy javobgarlik hissigacha bevosita bog'liq.

Tibbiy ta'lim - bu talabalarni tibbiy ta'limga doir bilim, ko'nikma va malakalar bilan qurollantirishdir. Tibbiy ta'limda pedagoglarni ta'lim berish jarayoniga e'tibor qaratadigan bo'lsak bu bor imkoniyatlarni namoyish qilish, mavjud bilimlarni shakllantirish kabi tushunchalarni anglatishi mumkin. Ko'p tillarda ta'lim tushunchasi "tasvir"ning tub morfemasiga ega emas lekin mazmunan yetarlicha konseptual jihatdan keng. Demak, nemis tilida "ta'lim" tushunchasi ma'no jihatdan ma'rifat, shakllanish, tashkil etish kabi tushunchalar bilan izohlanadi.

Tadqiqot usuli. O'zbekiston Respublikasida oliy va o'rta maxsus ta'limni rivojlantirish, shifokorlar tayyorlash bo'yicha me'yoriy hujjatlarni o'rganish, modellashtirish, anketa, testlar, kuzatish, talabalar faoliyatini o'rganish, pedagogik kuzatish, intervyu, integral diagnostika, sotsiometriya, pedagogik eksperiment, sotsiologik so'rovlar, kontent tahlili, suhbat, matematik-statistik usullar va pedagogic tajribalardan foydalanilgan. Tadqiqotning ilmiy yangiligi quyidagilardan iborat: tibbiy ta'lim jarayonida mavjud modul dasturlarini tahlil qilish va ixtisoslashtirilgan fanlarni, pedagogik toifalarni rivojlantirish uchun integratsiyalashgan holda bo'lajak shifokorlarning kasbiy kompetensiyasi aniqlandi va kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning modernizatsiyalangan mexanizmi ishlab chiqildi; tibbiy ta'lim

jarayonida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirish bosqichlari; bo'lajak shifokorlarning kasbiy profilida ko'rsatilgan zarur kompetensiyalar, kasbiy kompetensiyalar ko'rsatkichlari, kasbiy kompetensiyani rivojlantirish dinamikasi, tibbiy ta'limda kasbiy faoliyatning semantik mazmuni va kasbiy faoliyat bilan aloqasi;

Xulosa

Zamonaviy shifokor katta tajribaga ega, madaniyatli, ijodiy faol, o'z kasbiga mas'uliyat bilan yondashadigan, bemorlar bilan erkin muloqot qila oladigan, o'z sohasi bo'yicha chuqur bilimga ega, namunali intellektual, yuqori malakali mutaxassisdir. Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining kasbiy malakasini rivojlantirish murakkab, uzoq muddatli, izchil rivojlanish jarayoni bo'lib, ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarining hamkorligini talab qiladi. Ushbu jarayonning samaradorligi o'quv mashg'ulotlarining asosiligi, tuzilishi, ijodkorligi, faoliyat samaradorligi, o'quvchilarning o'z-o'zini rivojlantirishi uchun optimal sharoit yaratish kabi omillarga bog'liq. tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalarining kasbiy kompetensiyalari tizimini, repetitorlar faoliyatini va ularning o'z mutaxassisliklari doirasida talabalar bilan ishlash rejalarini takomillashtirish; talabalarning ijodiy tajriba orttirishlari uchun sharoit yaratish, ularning nafaqat shifokor, balki shifokor-pedagog sifatida ham shakllanishiga imkoniyat yaratish va o'quv jarayonida o'z imkoniyatlarini kengaytirish, kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlar yaratish. Oliy tibbiyot ta'lim muassasalarining rasmiy veb-saytlaridagi telegram kanallarida tibbiy ta'limning yangi uslublarini muntazam ravishda taqdim etish, tibbiyot pedagogikasi rivojlangan xorijiy davlatlarning yetakchi tibbiyot universitetlari bilan vebinarlar o'tkazish, integratsiyalashgan ma'ruzalar, shu orqali talabalarni pedagogik faoliyatga tayyorlash samarali natija beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Shayakubov, S. K., Yuldasheva, S. K., Yuldashev, S. Z., & Akhmedova, D. A. (2022, November). THE ROLE OF ASSESSMENT ON ENGLISH FOR THE INSTITUTE OF PHARMACEUTICAL EDUCATION AND RESEARCH. In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION"* (Vol. 1, No. 3, pp. 111-121).
2. Anvarovna, A. D., & Batirovich, T. B. (2023). EFFECTIVENESS OF INTEGRATING PROJECT-BASED LEARNING INTO ESP COURSES FOR IMPROVING ESP TEACHING TO IPER (THE INSTITUTE OF PHARMACEUTICAL EDUCATION AND RESEARCH) PHARMACY STUDENTS "Web of Scientist: International Scientific Research Journal".
3. Нормуродова, М. А., & Ахмедова, Д. А. (2023). ПЕДАГОГНИНГ КАСБИЙ МАҲОРАТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(23), 59-61.
4. Botirovich, T. B., Anvarovna, A. D., & Turdaliyevich, T. M. (2023). ESP AND STUDENTS'NEEDS IN LEARNING ENGLISH FOR PHARMACY. *INTERNATIONAL*

5. Anvarovna, A. D., & Abdullayevna, N. M. (2023). Language and Instructional Methodology CLIL in Pharmacy Universities. *Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan*, 1(8), 179-183.

6. Akhmedova, D. A. (2023). TEACHING STRATEGIES AND ASSESSMENT METHODS FOR ONLINE PHARMACY EDUCATION. *THE ROLE OF SCIENCE AND INNOVATION IN THE MODERN WORLD*, 2(7), 27-33.

7. Anvarovna, A. D. (2024). Implementing Suggestopedia and Memory Training in the Foreign Language Classroom. *Journal of Innovation in Education and Social Research*, 2(2), 72-76.

8. Khalmurzayevna, Y. S., & Zairjanovich, Y. S. (2024). Teaching English Grammar to Iper Students within Internet Resources. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 3(3), 462-472.

9. Khalmurzayevna, Y. S., & Zairjanovich, Y. S. (2023). The Perspectives of English Teachers' Pedagogic Competence In Teaching English Through Online and Offline Tools. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 1(7), 111-121.

10. Нормуродова, М. А., & Ахмедова, Д. А. (2023). ПЕДАГОГНИНГ КАСБИЙ МАҲОРАТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ДОЛЗАРБЛИГИ. *Innovative Development in Educational Activities*, 2(23), 59-61.

11. Akhmedova, D. A. (2023). Strategies for Increasing Awareness of Pharmaceutical Students' Divergences. *Miasto Przyszłości*, 31, 277-280.

12. Talipov, B. B., Akhmedova, D. A., & Toshkhonov, M. T. (2023, February). THE DEVELOPMENT OF PBL TEACHING METHOD FOR TEACHING PRACTICAL ENGLISH IN IPER (INSTITUTE OF PHARMACEUTICAL EDUCATION AND RESEARCH). In *INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION"* (Vol. 2, No. 2, pp. 5-12).

13. Talipov, B., Normuradova, M. T., Akhmedova, D., & Taryanikova, M. (2023). JIGSAW STRATEGY TO TEACHING IPER STUDENTS. *Solution of social problems in management and economy*, 2(13), 185-195.

